

Handelsflaaderne.

I.

International Skibsfartsstatistik. Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—86. Udgivet af det statistiske Centralbureau. Kristiania, i Kommission hos H. Aschehoug & Co. 1887. (XIV + 74 S.)

I Henhold til et Hverv, som det norske statistiske Bureau i Aaret 1869 modtog af den internationale statistiske Kongres i Haag, har det nævnte Bureau, under Ledelse af sin Chef, Hr. A. N. Kiær, i længere Tid beskæftiget sig med Studier vedkommende internationale Skibsfartsforhold. Resultatet heraf foreligger i tre paa Fransk affattede Hefter, med fælles Titel »Navigation maritime« (udkomne i Aarene 1876, 1881 og 1887). Det vigtigste Indhold af disse Hefter findes nu gengivet i ovennævnte Værk, som vi herved henleder Opmærksomheden paa, samtidigt med at vi leverer et lille Uddrag af det.

Evropa, Amerika og de europæiske Besiddelser i de øvrige Verdensdele havde d. 1. Jan. 1886 et samlet Antal af 104,000 Fartøjer, drægtige 20,5 Mill. Tons. Deraf var 16,000 Dampskibe paa 7,7 Mill. Tons og 88,000 Sejlskibe paa 12,8 Mill. Tons.

I Virkeligheden er Flaaderne noget større, da Opgaverne fra enkelte Lande ikke er ganske fuldstændige.

Foruden de europæiske Besiddelser i Afrika, Asien og Avstralien er der i disse Verdensdele forskellige uafhængige

Lande, der tilsammentagne besidder en ikke ubetydelig Tonnage. Først og fremmest maa her nævnes Kina, hvis hovedsagelig af Djunker bestaaende Sejlskibsflaade siges at være »umaadelig stor«, og som ogsaa har endel Dampskibe. Dernæst Japan, hvis Handelsflaade i Begyndelsen af 1885 ifølge officielle Opgivelser udgjorde over 17,000 Fartøjer, dr. 375,000 Tons, deraf lidt over 400 Dampskibe (52,000 Tons), 400 Sejlskibe af europæisk Form (45,000 Tons) og endel over 16,000 Sejlskibe af japanesisk Form (278,000 Tons). Da Kinas Handelsflaade antagelig er flere Gange saa stor som Japans, vil det ses, at disse og de øvrige ikke medtagne Lande tilsammen repræsenterer et ikke ringe Tillæg til den ovenfor angivne Tonnage; men der er rigtignok i disse Lande forholdsvis faa Skibe, der tager Del i den internationale Skibsfart.

Antal og Drægtighed af søgaaende Fartøjer paa 20 Tons og derover i Evropa, Amerika og de europæiske Besiddelser i andre Verdensdele var:

	Dampskibe		Sejlskibe		Tilsammen	
	Antal	Tonnage	Antal	Tonnage	Antal	Tonnage
Januar 1879...	9783	45 Mill.	78802	14,4 Ml.	88585	18,9 Ml.
— 1886...	13590	7,7 -	69000	12,7 -	82590	20,3 -
Forøgelse eller Formindskelse	+ 3807	+3,2 -	÷ 9802	÷1,7 -	÷ 5995	+1,4 -

Naar hver Dampskibston regnes lig 3 Sejlskibston, fremkommer for samtlige Fartøjer en beregnet Tonnage af 27,8 Mill. i 1879 og 35,7 Mill. i 1886. Dampskibenes beregnede Tonnage udgjorde i 1879 48 pCt. og i 1886 godt og vel 64 pCt. af den hele, hvoraf det ses, at i vore Dage foregaar omtrent de to Tredjedele af al Søtransport med Damp, medens dette i 1879 kun var Tilfældet med omtrent Halvparten og i 1871 med en Tredjedel.

Holder vi os til Skibe paa 50 Tons og derover, havde samtlige Handelsflaader d. 1. Jan. 1879 en beregnet Tonnage af 26,₉ Mill. Tons (nemlig 13,₃ Mill. Damp og 13,₆ Mill. Sejl), — d. 1. Jan. 1886 derimod 34,₇ Mill. (22,₈ Mill. Damp, 11,₉ Mill. Sejl), — altsaa i kun syv Aar en Fremgang paa 7,₈ Mill. (9,₅ Mill. Damp ÷ 1,₇ Sejl). Fordelt mellem de enkelte Lande faas følgende Tal:

Handelsflaadernes Størrelse udtrykt i Tusinder af Tons.

Lande.	Beregnet Tonnage (1 Dampskibston = 3 Sejlskibston)		Dampskibstonnagen tredobbelt		Sejlskibstonnagen	
	1. Jan. 1879	1. Jan. 1886	1. Jan. 1879	1. Jan. 1886	1. Jan. 1879	1. Jan. 1886
Storbrit. og Irland . .	11,683	16,483	7,685	13,244	3,998	3,239
Forenede Stater . . .	3,571	3,939	1,594	2,021	1,977	1,918
Tyskland	1,442	2,080	533	1,253	910	826
Frankrig	1,419	2,015	813	1,638	602	387
Norge	1,539	1,703	146	328	1,393	1,374
Britisk Amerika . . .	1,265	1,231	214	230	1,051	1,001
Italien	1,069	1,168	187	415	883	754
Spanien	592	899	328	733	266	165
Sverige (1879, 85) . .	627	643	230	276	397	368
Britisk Avstralien . .	349	629	179	420	171	209
Holland	485	530	184	341	301	189
Rusland (1878, 86) . .	450	467	203	256	247	210
Danmark	327	427	153	278	175	148
Østrig	338	390	172	259	166	131
Grækenland (1875, 86)	230	290	31	104	199	186
Belgien	136	244	127	239	10	5
Britisk Asien	238	235	119	155	120	80
Finland	267	227	19	40	248	187
Samtlige Handelsfl.	26,908	34,700	13,286	22,803	13,622	11,896

Det vil ses, at Sejlskibsflaaden i alle Lande — alene med Undtagelse af Britisk Avstralien — undergik Formindskelse i de syv Aar, og at Dampskibsflaaden omvendt tog til, i nogle Lande endog i en særdeles betydelig Grad. Den samlede beregnede Tonnage tog en Smule af i Brit. Amerika, Brit. Asien og Finland, — i alle andre Lande tog den til. Af den samlede Forøgelse, knap 7,₈

Mill. Tons, faldt 4,8 Mill. alene paa Storbritannien, saa at der blev knap 3 Mill. at fordele mellem alle de øvrige Lande.

Handelsflaadernes Procentforhold ses af følgende Tabel:

Lande.	Dampskibstonnagen tredobbelt i pCt. af den hele beregnede Tonnage		Handelsflaadernes relative Betydning i Forhold til den effektive Verdens- tonnage	
	1880	1886	1879	1886
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Belgien	93,3	97,9	0,5	0,7
Storbritann. og Irland .	67,4	79,4	43,4	47,5
Spanien	54,8	77,7	2,2	2,6
Frankrig	56,0	76,5	5,3	5,8
Britisk Avstralien . . .	53,7	66,1	1,3	1,8
Samtlige Handelsflaader	48,0	65,5	100,0	100,0
Holland	42,4	64,4	1,8	1,5
Britisk Asien	49,1	63,9	0,9	0,7
Danmark	44,7	61,1	1,2	1,2
Tyskland	37,7	59,4	5,4	6,0
Østrig	40,1	55,3	1,3	1,1
Forenede Stater	44,1	51,1	13,3	11,4
Rusland	47,5	50,3	1,7	1,4
Sverige	38,6	43,7	2,3	1,9
Italien	18,9	33,6	4,0	3,4
Grækenland	13,3	31,8	0,9	0,8
Britisk Amerika	19,1	26,3	4,7	3,6
Norge	10,1	19,1	5,7	4,9
Finland	11,4	18,9	1,0	0,7

Der mangler altsaa ikke meget i, at Storbritannien besidder Halvdelen af samtlige Handelsflaaders Tonnage; de Forenede Stater har 11,4 pCt. deraf, og Tyskland, Frankrig og Norge hver 5 à 6 pCt. — To Tredjedele — 65,5 pCt. — af den hele beregnede Tonnage er beregnet Dampskibstonnage; men i Storbritannien, Spanien og Frankrig falder endog adskilligt over tre Fjerdedele (76 à 79 pCt.) paa den tredoblede Dampskibstonnage. Belgiens lille

Flaade bestaar saagodtsom udelukkende af Dampskibe; — omvendt er over fire Femtedele (80,9 pCt.) af den store norske Handelsflaade endnu Sejl.

Spørges om Tallet paa Skibe og deres Tonnage (ikke »beregnet«), faas for d. 1. Jan. 1886 følgende:

	Dampskibe		Sejlskibe.	
	Antal	Tusinder Tons	Antal	Tusinder Tons
Evropa	10,884	6,547	57,976	9,019
Amerika	3,861	875	25,450	3,325
Evrop. Besiddelser				
i Afrika	53	4	464	26
- Asien	308	122	1,912	205
- Avstralien	909	152	1,940	234
Ialt . .	16,015	7,700	87,742	12,809

Over Halvdelen af disse Dampskibe fór under britisk Flag (nemlig 8351 Skibe med 4,7 Mill. Tons); af Sejlskibene fór 28,646 med 4,9 Mill. Tons under britisk Flag; af Sejlflaaden er altsaa mellem en Tredje- og en Fjerdedel britisk.

Næst det britiske Flag kommer de Forenede Staters. De Forenede Staters Dampflaade talte (d. 30. Juni 1885) 3075 Skibe med 686,000 Tons, deres Sejlflaade 15,210 Skibe med henved 2 Mill. Tons.

Betydelige Dampskibsflaader har endvidere:

	Antal Dampskibe	Tons
Frankrig	589	536,000
Tyskland	664	421,000
Spanien	345	245,000
Italien	225	140,000
Norge	510	114,000
Holland	106	114,000

I ingen anden Stat naar Dampflaadens Drægtighed 100,000 Tons. Rigtignok har Sverige flere Dampskibe end

nogen af de her nævnte sex Stater, nemlig den 1. Jan. 1885 690; men de er kun smaa, og deres samlede Drægtighed løber kun op til 97,000 Tons. Omtrent samme Drægtighed har den danske Dampflaade: ca. 90,000 Tons og 280 Skibe. Derefter følger Rusland, med et større Antal Skibe, 347, og 88,000 Tons, saa Østrig og derefter Belgien med et lille Antal Skibe, kun 53, men næsten 80,000 Tons.

Blandt Sejlflaaderne er næst den britiske og den nord-amerikanske den norske den største: 7,154 Skibe, næsten 1,5 Mill. Tons. Den italienske Sejlflaade tæller næsten ligesaa mange Skibe, 7,111, men Drægtigheden er langt mindre, 829,000 Tons. Den tyske Sejlflaades Drægtighed er lidt større, 862,000 Tons, men Skibstallet betydeligt mindre, 3471 Sejlskibe. I Frankrig, Rusland, Grækenland, Spanien, Danmark og Sverig er Sejlskibstallet lidt over eller lidt under 3000 (i det førstnævnte Land 3388, i det sidstnævnte 2729); men medens de franske Sejlskibe tilsammen har 403,000 Tons, har de danske kun 180,000. Den danske Sejlflaade har ikke engang saa stor en Drægtighed som den hollandske (189,000 Tons), uagtet dennes Skibe (634) knap i Tal udgør en Fjerdedel af de danske Sejlskibes Tal.

Udenfor Evropa og de Forenede Stater er det navnlig Canada, der har en større Handelsflaade: af Dampskibe 509, rigtignok smaa, da deres Drægtighed knap naar 70,000 Tons; af Sejlskibe 5182 med 973,000 Tons.

Tabelværket giver ogsaa Oplysning om de vigtigste Søhavnes Handelsflaader. I Spidsen for alle Søhavne i hele Verden staar Liverpool, London og Glasgow:

	Dampskibe.		Sejlskibe.	
	Antal	Tonnage	Antal	Tonnage
Liverpool.....	850	904,000	1681	1,037,000
London.....	1259	868,000	1472	425,000
Glasgow.....	839	670,000	610	470,000

De britiske Havne, der følger efter disse tre, er Newcastle, Sunderland og Hull; men mellem Glasgow og Newcastle er der et stort Stykke: Newcastle har 371 Dampskibe, 243,000 Tons, og 137 Sejlskibe, 29,000 Tons. Hvad der overrasker ved de ovennævnte tre kolossale Havne, er ikke blot Skibenes Mængde, men ogsaa deres Størrelse. Sætter vi f. Ex. de liverpoolske Sejlskibe ved Siden ad de danske, ser vi, at Danmarks Handelsflaade tæller 2881 Sejlskibe, Liverpools derimod 1681, — men disse 1681 har tilsammen en Drægtighed af over 1 Million Tons, — gennemsnitlig pr. Skib omtrent 600 Tons — hine 2881 derimod kun 180,000 Tons, — gennemsnitligt pr. Skib kun lidt over 60 Tons. Ogsaa Dampskibenes Drægtighed er paafaldende stor, — omtrent 1060 Tons pr. Skib gennemsnitligt.

Næst de britiske Havne kommer New-York med 1028 Dampskibe, 270,000 Tons, og 2437 Sejlskibe, 493,000 Tons. Tallet paa Skibe, især Sejlskibe, er altsaa her paafaldende stort, den gennemsnitlige Drægtighed derimod betydeligt mindre end de liverpoolske, londonske og glasgowske Skibes.

I Evropa hører næst de britiske Hamborg og Bremen til de Havne, der har de største Flaader:

	Dampskibe.		Sejlskibe.	
	Antal	Tons	Antal	Tons
Hamborg	188	189,000	288	134 000
Bremen	111	101,000	218	189,000

I Frankrig har Marseille en Dampflaade, der er adskilligt større end Hamborgs, — men Sejlflaaden er betydeligt mindre. Havres Flaade naar langt fra Hamborgs; men dens Dampflaade er noget større end Bremens; til Gengæld er dens Sejlflaade betydeligt lavere.

De større Havne i Spanien (Bilbao og Barcelona), i Italien (Genua og Palermo), i Østrig (Triest) og i Rusland (Odessa) naar langt fra Bremen med Hensyn til Flaadernes Størrelse.

I de tre nordiske Riger har følgende Havne de største Flaader:

	Dampskibe.		Sejlskibe.	
	Antal	Tons	Antal	Tons
København	155	76,000	286	24,000
Bergen	135	53,000	224	39,000
Arendal	14	2,000	356	163,000
Kristiania	64	15,000	282	110,000
Stavanger	43	13,000	565	99,000
Gøteborg	99	38,000	159	53,000

Ved København er der særligt det Mærkelige, at medens den københavnske Sejlflaade kun omtrent repræsenterer en Tiendedel af hele den danske, omslutter København over Halvdelen af samtlige danske Dampskibe, ja endog 80 pCt. af den hele danske Dampskibs-Drægtighed.

Men spiller Københavns Havn en dominerende Rolle i Danmark, gør Antwerpens Havn det dog endnu mere i Belgien: Af Belgiens 53 Dampskibe (79,500 Tons) findes de 52 (78,800 Tons) i Antwerpen; og af de 11 belgiske Sejlskibe (5100 Tons) findes de 7 (4800 Tons) i Antwerpen.

I Nabostaten Holland er der dog to Havne, der nogenlunde ligeligt deler den hollandske Handelsflaade — eller i alt Fald Dampflaaden — mellem sig:

	Dampskibe		Sejlskibe.	
	Antal	Tons	Antal	Tons
Amsterdam	47	57,000	75	44 000
Rotterdam	49	49,000	45	35,000
Hele Holland	106	114,000	634	189,000

Medens flere af de her anførte Havne mere udmærker sig ved deres Damp- end ved deres Sejlflaader — i en ganske særligt paafaldende Grad gælder dette ikke blot om Antwerpen, men f. Ex. ogsaa om den britiske Havn West Hartlepool, der har 198 store Dampskibe (201,000 Tons),

men kun 9 smaa Sejlskibe (tilsammen 1400 Tons), — kan som Kuriosum nævnes den italienske Havn Camogli: den har 376 Sejlskibe, og det er ikke Smaaskibe; de har tværtimod en lige saa stor Drægtighed som samtlige 2880 danske Sejlskibe, nemlig 180,000 Tons, altsaa en Gennemsnitsdrægtighed af ca. 500 Tons; — men af Dampskibe havde den nævnte Havn den 1. Januar 1886 kun ét.

I Handelsflaadernes Tilvæxt i den sidste Menneskealder kan der, som det ses af Tabelværkets forskellige Tabeller desangaaende, paavises en udpræget Vexling af Perioder med hurtigere og med langsommere Fremgang. Fra 1853 indtil Krise-Aaret 1857 voxede Handelsflaadernes effektive Tonnage med 7,2 pCt. aarlig, og en lignende, om end ikke i samme Grad betydelig, Tilvæxt viser sig for Perioderne 1863—65, 1870—74 og 1881—84, hver med en aarlig Tilvæxtprocent af 4,6 til 5,6. I de mellem-liggende Aar sank derimod Tilvæksten til 1,2—2,5 pCt. pr. Aar, og det er en lignende svag Periode, som er indtraadt siden 1885 og endnu ikke er afsluttet. Hvad specielt Sejlskibstonnagen angaar, er den i hvert af Aarene siden 1878 taget af (fra $\frac{1}{2}$ pCt. til næsten 3 pCt. aarlig), og i Tiaaret 1870—79 havde dens Tilvæxt næsten været 0, nemlig kun 0,03 pCt., medens dens Tilvæxt 1860—69 heller ikke var stor, nemlig kun 1,1 pCt. Hvad Dampskibstonnagen angaar, steg den i 1885 kun med 1,0 pCt., i 1884 med 6,8 pCt., men i 1883, 1882, 1881, 1880, 1879 og 1878 med henholdsvis 12, 13, 9, 8, 7 og 7 pCt. Fra 1820—85 havde Dampskibs- og Sejlskibstonnagen taget til, saaledes som nedenstaaende Procent-Tal udviser:

	Dampskibs- tonnagen, pCt.	Sejlskibs- tonnagen, pCt.
1820—29.....	17,1	÷ 0,5
1830—39.....	11,8	1,7
1840—49.....	8,4	3,3
1850—59.....	12,6	3,9
1860—69.....	8,4	1,1
1870—79.....	9,1	0,03
1880—85.....	8,3	÷ 1,9

Om Forholdet mellem Tonnage og Bemanding gives forskellige Oplysninger. I England, Frankrig, Tyskland og Norge var d. 1. Jan. 1885 Gennemsnitsbemandingen pr. Fartøj og pr. 100 Tons, som følger:

A. Dampskibe: pr. Fartøj pr. 100 Tons

under 56 Tons	4,8	18,0
56—112 —	7,6	9,4
112—223 —	12,1	7,4
224—336 —	16,4	5,8
336—448 —	17,1	4,4
448—560 —	17,7	3,5
560—672 —	18,9	3,1
672—784 —	19,8	2,7
784—896 —	20,3	2,4
896—1120 —	22,9	2,3
1120—1344 —	25,9	2,1
1344—1680 —	30,4	2,0
1680—2240 —	44,9	2,3
2240—2800 —	64,0	2,5
2800—3360 —	79,4	2,6
3360 og derov.	138,6	3,7

B. Sejlskibe:

under 50 Tons	3,7	20,4
50—100 —	4,6	6,5
100—200 —	7,3	5,1
200—300 —	9,2	3,7
300—400 —	11,1	3,2
400—500 —	12,8	2,8
500—600 —	14,0	2,6
600—700 —	15,5	2,4
700—800 —	16,6	2,2
800—1000 —	18,6	2,1
1000—1200 —	21,5	2,0
1200—1500 —	24,9	1,9
1500—2000 —	30,5	1,8
2000—2500 —	34,8	1,6
2500—3000 —	38,4	1,5
3000 og derov.	43,0	1,4

Forsaavidt angaar de store Skibe, er Bemandingen nu endel mindre end tidligere; navnlig de store Dampskibe

bemandes nu mindre stærkt end tidligere. Den samlede Bemanding paa de evropæiske (iberegnet Koloniernes) og amerikanske Handelsskibe over 20 Tons udgjorde saavel i 1879 som i 1886 omtrent 700,000 Mand, medens den effektive Tonnage i disse Aar er voxet fra 27,₈ til 35,₇ Mill. beregnet Tons eller med omtrent 24 pCt.

I Storbritannien samt de britiske Besiddelser, de Forenede Stater, de skandinaviske Lande, Tyskland, Holland, Belgien, Frankrig, Italien og Østrig-Ungarn byggedes der

	Dampskibe Tons	Sejlskibe Tons
1873—76 gennemsn.	327,000	713,000
1877—80 —	411,000	417,000
1881—85 —	682,000	383,000
1881	628,000	306,000
1882	855,000	376,000
1883	1,001,000	412,000
1884	616,000	435,000
1885	308,000	386,000

Værket dvæler særligt ved det norske Skibsbyggeri, og fremhæver den betydelige Tilbagegang, der baade absolut og i Forhold til de øvrige Landes Skibsbyggeri har været i det norske Skibsbyggeri — særligt Sejlskibsbyggeriet — i den sidste halve Snes Aar. I 1877 byggedes der i Norge 48,000 Sejlskibs-Tons; Aar for Aar sank dette Tal, saa at der i 1883 ikke engang byggedes 13,000 Tons; i 1884 og 1885 var der en lille, men kun en meget lille Fremgang; gennemsnitligt byggedes der i 1873—76, 1877—80 og 1881—85 henholdsvis 56,000, 33,000 og knap 16,000 Sejlskibs-Tons. I Dampskibsbyggeriet var der nok nogen Fremgang, idet der i de tre nævnte Perioder byggedes henholdsvis 1900, 1300 og 4900 Dampskibs-Tons (gennemsnitligt); men det er kun en lille Begyndelse, som der ikke engang kan stoles paa (i 1886 gik Dampskibsbyggeriet ned til kun 1555 Tons), og som i ethvert Fald

ikke vejer stærkt ligeoverfor den store Sejlflaade. En Hovedaarsag til Nedgangen i det norske Skibsbyggeri ligger vistnok deri, at medens man før i Træsejlskibenes Dage havde god Tilgang paa indenlandsk Materiale for Skibsbyggeriet, er man nu nødt til at indføre det i vore Dage mere anvendelige Skibsbygningsmateriale, Jern og Staal. Imidlertid maa herved bemærkes, dels at Fragten for sidstnævnte Raamaterialier stiller sig meget billigt, dels at der ogsaa i de senere Aar i stor Maalestok er blevet indkøbt Sejlskibe af Træ til Komplettering af den norske Handelsflaade.

Lloyds Universal Register for 1886 har nogle Oplysninger om Antallet af søgaaende i Registret medtagne Skibe paa 100 Tons (Brutto) og derover, byggede i de forskellige Lande og eksisterende i 1886. Vi anfører her nogle af disse Oplysninger, men bemærker dog, at i det Mindste for de Forenede Staters Vedkommende er Antallet af de der byggede Dampskibe vistnok sat altfor lavt:

Byggested	Ialt		Heraf 600 Tons og derov.		Heraf 1000 Tons og derov.	
	Damp- skibe	Sejl- skibe	Damp- skibe	Sejl- skibe	Damp- skibe	Sejl- skibe
Storbritannien og Irland	7200	5016	4665	1744	3517	1049
Forenede Stater	472	4164	310	1020	213	558
Sverige	470	883	71	57	17	4
Tyskland	432	1880	226	242	110	58
Britiske Kolonier	221	3420	30	990	7	479
Frankrig	202	1109	152	59	127	7
Norge	154	2022	29	175	7	17
Holland	92	438	52	122	24	43
Danmark	87	541	38	8	33	1
Østrig	69	457	30	86	26	8
Rusland-Finland	34	755	4	68	-	7
Italien	12	1690	6	357	5	32
Spanien	11	536	-	6	-	-
Grækenland	1	1093	1	1	-	-

Af Dampskibe købte Norge i Udlandet i 1873—85 betydeligt flere, end det selv byggede: den nybyggede Ton-

nage forholdt sig til den indkøbte omtrent som 1:1,6. I Danmark var Forholdet et lignende; jfr. nedenfor. Italien, Belgien og Holland købte efter et endnu stærkere Forhold Dampskibe i Udlandet; men de fleste øvrige søfarende Nationer benytter overvejende deres hjemlige Skibsbyggerier; i en meget udpræget Grad gælder dette f. Ex. om Sverig.

Hvad Sejlskibene angaar, købte Norge i 1873—79 gennemsnitligt aarligt næsten 52,000 Tons og nybyggede selv kun lidt over 47,000; — men i 1880—86 forværede Forholdet sig betydeligt, idet Norge selv kun byggede 17,000, men købte næsten 50,000 Tons gennemsnitligt. I den førstnævnte Periode var Forholdet mellem nybyggede Sejlskibs-Tons i Norge og indkøbte i Udlandet som 1:1,1; men i den sidste Periode var Forholdet 1:2,9. I den Grad gik det tilbage for det norske Skibsbyggeri, at Norge næsten købte tre Gange mere, end det selv købte. Norge er Verdens stærkest sejlskibskøbende Land. Her nogle Exempler:

Lande	1873—79 gennemsnitligt			1880—86 gennemsnitligt		
	Købt Ton- nage	Solgt Ton- nage	Mere købt end solgt Tonnage	Købt Ton- nage	Solgt Ton- nage	Mere købt end solgt Tonnage
Norge	52000	2000	50000	50000	4000	46000
Tyskland	39000	12000	18000	31000	19000	12000
Sverig (Byerne)	12000	2000	10000	9000	3500	5500
Danmark	8500	2500	6000	5500	700	4800
Italien	4000	16000	÷ 12000	10900	6400	4500
Ungarn	-	-	-	3300	1700	1600
Østrig	1600	4300	÷ 2700	5000	5000	-
Belgien	1200	1226	÷ 25	700	1100	÷ 400
Frankrig	10000	15000	÷ 5000	5900	9600	÷ 3700
Storbrit. og Irl.	64700	63400	1300	23000	69000	÷ 46000

Intet af de anførte Lande har paa langt nær købt saa mange Sejlskibe som Norge, og dette er sikkerligt heller ikke Tilfældet med noget af de ikke nævnte Lande.

Til Slutning denne Oplysning: I Forhold til Tonnagen af de i Aarets Løb eksisterende Fartøjer udgjorde den ved Forlis tabte Tonnage i Gennemsnit:

	for Dampskibe	for Sejlskibe
1873—79	2,8 pCt.	3,7 pCt.
1880—82	2,7 —	4,1 —

II.

Danmarks Statistik. Statistisk Tabelværk 4. Række Litra D. Nr. 10, a. Kongerigets Handelsflaade og Skibsfart i Aaret 1886. Udgivet af det statistiske Bureau. København, 1887.

Efter Udgivelsen af det ovenomtalte norske Værk er det danske Tabelværk for 1886 udkommet. Det fører Oplysningerne om den danske Handelsflaade ned til den 31. December 1886, altsaa et Aar længere frem end det norske Værk. Den nævnte Dag bestod den danske Handelsflaade af følgende Skibe:

	Dampskibe		Sejlskibe	
	Antal	Tons	Antal	Tons
I det egentlige Danmark	279	87781	2874	175673
Paa Færøerne	-	-	29	1312
— Island	1	33	98	3364
— de dansk-vestindiske Øer	1	8	42	4328
Ialt	281	87822	3043	184677

I den følgende Betragtning af den danske Handelsflaade holder vi os udelukkende til »det egenlige Danmarks«.

I Løbet af 1886 blev Flaaden formindsket baade i Skibs-Antal og i Tonnage. Skibstallet formindskedes med 8 (7 Sejl- og 1 Dampskib), Tonnagen med lidt over 6000 Tons (noget over 4000 for Sejl-, c. 2000 for Dampskibenes Vedkommende). Tonnagen formindskedes saaledes med henimod $2\frac{1}{2}$ pCt. At Sejlskibstonnagen formindskes, er

jo det sædvanlige: siden 1876 har der ikke været ét Aar, hvor Sejlskibstonnagen ikke er gaat nedad; — at ogsaa Dampskibstonnagen er tagen af, er derimod noget aldeles usædvanligt, næsten enestaaende: 1885 og 1886 er de eneste Aar, i hvilke Dampskibstonnagen er tagen af. Tilbagegangen var, vil man maaske sige, ikke meget stor, — d. 31. Decbr. 1884, 1885 og 1886 var Dampskibstonnagen henholdsvis 90,710, 89,807 og 87,781; men naar man tager i Betragtning, at Dampskibsflaaden ellers regelmæssigt tog til med flere Tusende Tons aarligt, er Tilbagegangen i 1885 og 1886 dog karakteristisk nok.

D. 31. Marts 1866 omfattede Dampskibsflaaden i alt 65 Skibe og c. 6,400 Tons; altsaa en gennemsnitlig Størrelse pr. Skib af 98 Tons. D. 31. December 1884 var Tallet paa Skibe steget til 274 — lidt over det Firdobbelte af Tallet i 1866; men Tallet paa Tons var voxet til 91,000, hvilket er et fjorten Gange højere Tal, end Tallet fra 1866. Gennemsnitsstørrelsen af et dansk Dampskib var altsaa d. 31. Decbr. 1884 331 Tons. Da Tallet paa Dampskibe tog lidt til i det følgende Aar, hvorimod, som fremhævet, Tonstallet tog noget af i 1885 og 1886, er Gennemsnitsstørrelsen nu sunken lidt, nemlig til 315.

Vender vi os til Sejlskibene, saa ser vi, at indtil 1876 tager deres Drægtighed stadig til, men med det følgende Aar indtræder der et Omslag: d. 31. Decbr. 1877 havde vi 2,966 Sejlskibe med 207,000 Tons, altsaa en Gennemsnitsstørrelse pr. Skib af 70 Tons. I ethvert af de følgende Aar er der — uden nogen Undtagelse — en Nedgang i Tonnagen og en Aftagen af Gennemsnitsstørrelsen, saa at de 2,874 Sejlskibe d. 31. Decbr. 1886 kun havde c. 176,000 Tons tilsammen eller 61 Tons pr. Skib. I Tiaaret 1877—86 formindskedes saaledes Sejlflaadens Tonnage med 15 pCt., medens Dampflaadens samtidigt næsten fordobledes (den steg med 95 pCt.). Overgangen fra Sejl til Damp er saaledes ogsaa for Danmarks Vedkommende tydelig nok. Og hvad Dampskibene angaar,

saa vi ovenfor, at de mindre Skibe efterhaanden erstattes af større (— en Udvikling, der kun er bleven standset i 1885 og 1886).

I de fem Aar 1882—1886 har Tilgang og Afgang af Dampskibe til den danske Handelsflaade været, som følger:

	Tilgang af Dampskibe.						Afgang af Dampskibe.					
	Ved Nybygning her i Landet.		Ved Køb fra Udlandet.		Ialt.		Ved Forlis.		Ved Salg til Udlandet.		Ved Ophugning.	
	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.
1882 ...	3	2597	14	6619	17	9216	1	260	3	203	•	•
1883 ...	7	4692	19	5695	26	10387	3	2154	1	16	3	213
1884 ...	5	3896	16	6278	21	10174	1	1177	2	73	2	57
1885 ...	8	2464	6	980	14	3444	2	1187	4	3529	3	366
1886 ...	3	318	2	170	5	488	1	764	5	1578	•	•
Tils.	26	13967	57	19742	83	33709	8	5542	15	5399	8	636

Sejlskibenes Tilgang og Afgang har i de samme Aar været saaledes:

	Tilgang af Sejlskibe.						Afgang af Sejlskibe.					
	Ved Nybygning her i Landet.		Ved Køb fra Udlandet.		Ialt.		Ved Forlis.		Ved Salg til Udlandet.		Ved Ophugning.	
	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.	Antal Skibe.	Tons.
1882	38	1359	54	6571	92	7930	80	7774	32	6020	17	408
1883	46	2251	64	7622	110	9873	56	5380	34	5772	7	107
1884	56	3666	35	3815	91	7481	49	5311	32	5298	13	550
1885	68	2904	33	2848	101	5752	32	3943	26	3439	15	412
1886	49	1770	28	3650	77	5420	41	5673	24	2724	19	1219
Tils.	257	11950	214	24506	471	36456	258	28081	148	23271	71	2696

Selvfølgelig kan Tonnagen ved Aarets Slutning ikke beregnes paa den Maade, at man til Tonnagen ved Aarets Begyndelse lægger, og henholdsvis derfra fradrager, den Tonnage-Tilgang og -Afgang, der ifølge omstaaende Tabeller har fundet Sted i Aarets Løb: der bliver jo nemlig altid desforuden i Aarets Løb ommaalt og ombygget endel Skibe, saaledes at deres Tonnage derved forandres. Men ejheller vil Tabelværkets Oplysninger om Tilgang og Afgang i Skibenes (specielt Sejlskibenes) Tal altid kunne bringes til at stemme med dets Angivelser af Skibenes Tal i de enkelte Aar.

En Betragtning af de to Tabeller vil forøvrigt vise, at Skibsbyggeriet i Danmark er langt tilbage: det Antal Dampskibe, vi selv bygger, er regelmæssigt meget lille; af Sejlskibe bygger vi vel ikke saa faa, men de er kun smaa, og de Sejlskibe, vi køber i Udlandet, er ganske anderledes betydelige Skibe. Ogsaa af disse Tabeller fremgaar det, hvor tarveligt et Aar 1886 var.

Betragter vi Bygningssummerne for Nybygninger her i Landet, viser 1886 sig at være ikke blot det sletteste af de fem Aar 1882—86, men endog det sletteste i en endnu længere Aarrække. Og til Køb af Skibe fra Udlandet blev der just heller ikke udgivet store Summer. Der har endog lige siden 1868 ikke været noget Aar, hvor der udgaves saa lidt til Køb af Skibe i Udlandet som i 1885 og 1886. Alt i Alt er der saaledes i de to sidste Aar, og især i 1886, blevet knebet stærkt paa Pengene, naar Talen blev om Forøgelse af Flaaden. Dette udviser nedenstaaende Tal: Til Forøgelse og Fornyelse af Handelsflaaden i Ti-Aaret 1877—86 er der ved Nybygning her i Landet og ved Køb fra Udlandet aarligt anvendt følgende Beløb:

Aar.	Samlet Bygnings- sum for Nybyg- ninger.	Samlet Købesum for fra Udlandet tilkøbte Skibe.	Tilsammen.
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
1877	2,1	1,4	3,5
1878	1,5	1,2	2,7
1879	1,4	0,7	2,1
1880	1,3	1,5	3,4
1881	2,5	3,4	5,9
1882	2,0	3,0	5,0
1883	3,4	4,9	8,3
1884	3,1	3,7	6,8
1885	1,8	0,5	2,3
1886	0,8	0,4	1,2

Skiller vi Dampskibene ud fra Sejlskibene, viser det sig, at det særlig er Dampskibsbyggeriet, der i 1886 var saa tarveligt: i 1882, 1883, 1884 og 1885 havde Bygningssummen for nybyggede Dampskibe andraget resp. 1,6, 2,8, 2,2 og 1,2 Mill. Kr.; — i 1886 derimod kun 400,000 Kr. Og Købesummen for fra Udlandet indkøbte Dampskibe havde i 1882, 1883, 1884 og 1885 udgjort resp. 3,5, 4,4, 3,5 og 0,4 Mill. Kr.; — i 1886 derimod kun 284,000 Kr.

For Sejlskibenes Vedkommende var Forholdene i 1886 jo heller ikke glimrende; men Nedgangen her var dog ikke nær saa stor: Bygningssummen for nybyggede Sejlskibe udgjorde i 1882, 1883, 1884 og 1885 350,000, 560,000, 880,000 og 580,000 Kr.; — i 1886 425,000 Kr. Og Købesummen for fra Udlandet indkøbte Sejlskibe udgjorde i 1882, 1883, 1884 og 1885 450,000, 510,000, 227,000 og 115,000 Kr.; — i 1886 154,000 Kr.

Betragter man Tabellernes Oplysninger om Forlis, vil man se, hvor sjælden Dampskibs-Forlis plejer at være; det er aldeles overvejende paa Sejlskibene, at Forlisene falder; til Gengæld er det fortrinsvis temmelig smaa Sejlskibe, som forliser. Forlisene sker naturligvis overvejende ved Stranding; et mindre Tal forlades i rum Sø i synkefærdig Stand; og et endnu mindre Tal forsvinder sporløst: i de fem Aar 1882—86 forsvandt ialt 38 danske Skibe sporløst med tilsammen 3773 Tons og med tilsammen 205 Mands Besætning. Men ved Anmeldelse fra

Skibsejere haves desforuden Oplysning om, hvormange Mand, der forøvrigt omkom ved Skibes Forlis. Det samlede Tal for 1882—86 af Mænd omkomne ved Forlis og mistede med de sporløst forsvundne Skibe er 316. Værst stillet var Aar 1882, i hvilket 10 Skibe (dr. 1014 Tons) sporløst forsvandt og ialt 91 Mand omkom paa den angivne Maade. De laveste Tal har 1886: 3 Skibe (dr. 378 Tons) sporløst forsvundne, 34 Mand omkomne. Men desforuden omkommer der naturligvis hvert Aar adskillige flere danske Sømand ved andre Søulykker; — derom haves dog ingen Oplysning. — Det største Kapitaltab ved Forlis i de fem Aar 1882—86 falder paa 1883, — næsten 2 Mill. Kr.; det mindste falder paa 1886, nemlig 0,7 Mill. Kr. For hele Femaaret tilsammen udgør Kapitaltabet 5,6 Mill. Kr.

Hvad der indvandt ved Salg til Udlandet, var følgende Summer:

i 1882	334,000	Kr.
- 1883	175,000	—
- 1884	229,000	—
- 1885	559,000	—
- 1886	237,000	—

Dette er smaa Summer i Sammenligning med dem, vi lader tilflyde Udlandet for tilkøbte Skibe. Kun i 1885 fik vi lige saa meget fra Udlandet, som vi maatte betale det; i de andre Aar blev vi betydelige Summer skyldige. Det er hovedsagelig Norge og Sverig, som vi sælger til. —

Københavns Handelsflaade var ved Udgangen af hvert af Aarene 1882—86 som følger:

	Dampskibe.				Sejlskibe.			
	Antal.	pCt. af alle danske Dampskibe.	Tons.	pCt. af den hele Damp-tonnage.	Antal.	pCt. af alle danske Sejlskibe.	Tons.	pCt. af den hele Sejl-tonnage.
1882....	150	63	60000	85	304	11	29000	16
1883....	157	61	66000	82	300	11	28000	15
1884....	171	62	76000	84	292	10	25000	14
1885....	155	55	72000	80	286	10	24000	14
1886....	147	53	70000	80	280	10	23000	13

Den københavnske Sejlflaade ses at være stadigt aftagende: den omfatter nu kun 23,000 Tons, — i 1874 derimod, da den var paa sit højeste, over 41,000, næsten det dobbelte. Og naar Hensyn tages til den Overvægt, København ellers har i økonomisk Henseende over det øvrige Land, kan den københavnske Sejlflaade ikke siges at udgøre nogen betydelig Brøk af det hele Lands.

Anderledes med Dampflaaden. Over Halvdelen af hele Landets Dampflaade har København, — naar man holder sig til Skibenes Tal. Men da Provinsdamperne oftest er saa smaa — gennemsnitligt kun noget over 130 Tons pr. Damper —, medens de københavnske Dampskibe gennemsnitligt er tre eller fire Gange større — gennemsnitligt omtrent 470 Tons pr. Skib —, falder ikke mindre end fire Femtedele af Damptonnagen paa København. I 1885 og 1886 er den københavnske Dampflaade ganske vist taget noget af, medens den tidligere altid tog til. Nedgangen skyldes dog for en Del, at Dampskibe, som beskæftiges i den indenrigske Fart, er overførte fra København til det Provinstoldsted, som de hyppigst anløber; for en anden Del hidrører den fra, at et københavnsk Dampskibsselskab er opløst og dets Skibe tildels solgte til Udlandet. Af Hovedstadens Dampflaade ejede »Det forenede Dampskibsselskab« alene 62 Skibe med godt og vel 28,000 Tons. (Ialt ejede Selskabet 86 Skibe med 33,000 Tons.)

I Provinserne findes de største Dampflaader i Helsingør (8 Skibe, 2600 Tons), Korsør (11 Skibe, 2600 Tons), Aarhus (11 Skibe, 2700 Tons), Aalborg (8 Skibe, 1200 Tons) og Randers (6 Skibe, 1300 Tons).

De største Sejlflaader i Provinserne har Svendborg, Marstal og Fanø. Svendborgs Sejlflaade tæller 277 Skibe, altsaa omtrent som Københavns; men de er gennemsnitlig større end de københavnske, og Svendborgs Sejltonnage løber op til over 26,000 Tons. Marstals Sejlflaade er ikke meget mindre end Københavns: 255 Skibe, over 19,000 Tons. Fanø har næsten samlet hele Vestkystens Handelsflaade: over 92 pCt. af Tonnagen for hele Vest-

kystens samlede Handelsflaade falder paa Fanø: af Sejlskibe havde Fanø d. 31. Decbr. 1886 128, efter danske Forhold betydelige Skibe: deres Tonnage udgjorde næsten 19,000 Tons. I Dragør, Helsingør, Rønne, Faaborg, Odense, Rudkøbing og Aalborg findes der Sejlfloader paa mellem 4- og 7,000 Tons. De andre Havnes Sejlfloader er endnu mindre end de nysnævnte; og af Dampskibe har de enten slet intet eller kun nogle ganske faa, oftest smaa.

Fordeles Danmarks Skibe efter deres Størrelse, faas følgende for 31. Decbr. 1886:

			Dampskibe.		Sejlskibe.	
			Antal.	Tons.	Antal.	Tons.
over	4—20	Tons	66	798	1376	13526
—	20—50	—	25	796	579	18224
—	50—100	—	22	1662	289	22351
—	100—300	—	68	12304	564	93112
—	300—500	—	30	11431	55	20174
—	500	—	68	60789	11	8286
Tilsammen			279	87780	2874	175678

Af de 68 Dampskibe paa over 500 Tons fandtes de 64 i København (2 i Helsingør, 1 i Svaneke og 1 i Aarhus).

Af Dampflaaden var d. 31. Decbr. 1886 214 Skrueskibe, dr. c. 82,000 Tons, 29 Hjulskibe, dr. c. 6000 Tons, og 36 aabne Skruebaade, dr. c. 300 Tons. Til Fragt- og Passagerfart benyttedes 190 Dampskibe, dr. 83,000 Tons, til Post- og Færgefart 20 Skibe, dr. 3,600 Tons, til Bugsering og Vandforsyning 61 Skibe, dr. 900 Tons, og til Bjergningsforetagender 8 Skibe, dr. 800 Tons.

Foruden den egentlige Handelsflaade har Danmark c. 11,000 Baade af 4 Tons og derunder. De var spredte mellem alle Havne, saaledes at København havde det højeste, men ikke særligt høje Tal: 614. Derefter fulgte Helsingør med 577, Svendborg med 484 og Thisted med 470.

A. P.-St.